

СТАНОВИЩЕ

От проф. д.ф.н. Мария Грозева-
Минков, НБУ

За кандидатурата на гл. ас. д-р Венета Атанасова Сиракова, участник в конкурс за заемането на академичната длъжност „доцент“ в област на висшето образование 2. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. Филология, специалност „Испански език“, ДВ бр. 93 от 26.11.2019 г

1. Обща информация за конкурса

Съгласно чл. 29б от Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ) в процедурата за заемане на академичната длъжност „доцент“ до оценяване се допускат лицата, които отговарят на условията на чл. 24, ал. 1 и 2 от закона, включително на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2. Конкурсът за доцент в професионално направление 2.1. е проведен при спазване на условията и реда, посочени в законовите разпоредби и *Правилника за условията и реда за придобиване на научни степени и заемане на академични длъжности* в НБУ. Конкурсът е обявен за нуждите на департамент „Чужди езици и култури“.

Документи за участие е подал един кандидат – гл. ас. д-р Венета Атанасова Сиракова. Подадените документи са без пропуски и прегледът им показва, че кандидатът отговаря на законовите условия за заемане на академичната длъжност.

Кандидатката е представила за участие в конкурса общо 17 научни труда, от които 1 монография (хабилитационен труд), 1 книга, издадена на базата на дисертационен труд, и 15 научни статии. Справката за покриване на минималните национални изисквания към научната и преподавателската длъжност „доцент“ показва, че В. Сиракова отговаря по всички показатели с точки на нивото на изискванията на Закона за академичния състав. Трудовете на гл. ас. д-р Сиракова имат 8 цитирания в изследвания на български автори.

2. Кратки данни за кандидатката

Венета Сиракова е завършила специалност „Испанска филология“ в СУ „Св. Кл. Охридски“ и специализирала испаноамериканска литература в Мексиканския национален автономен университет и в Хаванския университет. Работила е като репортер, преводач и редактор в Българска телеграфна агенция, хоноруван преподавател по испански език в ИЧС и НБУ. От 2001 г. е щатен преподавател в НБУ. През 2013 г. защитава дисертация на тема „(Не)видимост на преводача при превода на поезията на Габриела Мистрал (темата за майчинството)“. Научните ѝ интереси са в областта на теорията и практиката на превода, испаноамериканската литература и чуждоезиковото обучение. Преводач е на филми и книги по история и философия.

Член е на Съюза на преводачите в България.

3. Характеристика на учебно-педагогическата дейност на кандидатката

Преподавателският стаж на гл. ас. д-р Венета Сиракова е над 27 години. Води курсове по практически испански език, курсове по писмен превод, превод на специализиран текст, филмов и художествен превод, теоретичните курсове „Моделите и техники в превода“, „Науката за превода“ и „История на испаноамериканската литература“ в бакалавърските програми на НБУ, както и курсове в МП „Писмен и устен превод“, която е част от Европейската мрежа от магистърски програми. Кандидатката е участвала в разработването и усъвършенстването на всички бакалавърски програми с испански език в НБУ. За ангажираността ѝ с учебния процес говори и съавторството в учебници по испански език, както и организацията и ръководството на Школата по превод TRAD NBU.

4. Оценка на научната и научно-приложна дейност на кандидатката

Гл. ас. д-р Венета Сиракова участва в конкурса със значителен брой публикации, издадени след защитата на докторската дисертация. Сред тях ще се спрат по-подробно на монографичното изследване „Поезия и превод. Любовната лирика на Пабло Неруда“, ISBN 978-619-223-054-5, изд. Нов български университет, София, 2019 г. Монографията е в обем 187 стр. и съдържа едно приложение – превод на стихове на Пабло Неруда. Структурирана е в 4 глави, предговор, заключение и библиография, която съдържа 110 заглавия на български, испански, руски и английски език.

Тук ще обърна внимание върху онези моменти в хабилитационния труд на кандидатката, които според мен са **приносни** и заслужават вниманието на преводачи и теоретици на превода.

- (1) Това е първият съпоставителен анализ на преводи на стихотворения от любовната лирика на Пабло Неруда на български език, направени от различни преводачи в различно време.
- (2) Изследвани са страни на поетичния превод, които досега не са били обект на внимание при превода от испански на български език.
- (3) Направен е анализ на основните преводачески решения при предаването от испански на български език на звуковите характеристики, метриката и римуването, характеризиращи лиричния герой.
- (4) Разгледан е проблемът за т. нар. непреводимост в поетичните текстове и загубата на една или друга тяхна страна при преизразяването, които са резултат не само от разликите в езиковите системи, но и от разликите в културните, литературни и стихотворни традиции на нациите.
- (5) В резултат на така изградената съпоставка се извеждат някои закономерности в преизразяването на поетичния текст от испански на български, породени от ограниченията на двете езикови системи и от спецификата на двете литературни традиции.
- (6) Изследван е преводът на табуирана лексика и реалии в лириката и са направени изводи за основните тенденции при предаването им от испански на български език.

Другите публикации, представени от гл. ас. д-р Венета Сиракова за участие в конкурса, могат да бъдат групирани в няколко **тематични кръга**.

В първия се анализират по-обща **проблеми при превода на поезия**: Потърсено е началото на този вид превод на Иберийския полуостров, което отчетливо се появява през 15 век. Тук ще посоча и още статиите, които разглеждат похватите при превода на

табуирана лексика и възможните загуби за българския реципиент; препоръките при превода на реалии, илюстриран с примери от преводи на стихове на Лорка и Неруда на руски и български език. Чрез съпоставката между превода на стихотворението „Лебедът“ на Д. Агустини на руски и английски език В. Сиракова разисква критично различните преводачески похвати на поетичните образи с цел съхраняването на възможните тълкувания и рецепции в приемащата култура. Не по-малко труден и интересен в преводаческата практика е преводът на метафори, особено поетичните метафори. Кандидатката ги изследва на базата на поезията за деца на Г. Мистрал в превод на руски и български език, извежда пет възможни подхода и определя доминиращите в двата посочени езика.

Темата за майчинството е основната в следващия тематичен кръг. В. Сиракова я проследява в поезията на Г. Мистрал и Р. Кастелянос, като разкрива търсенето на мястото на жената в обществото, противоречието между майчинство и отказа от него в името на творчеството, борбата за достойно място на жената в обществото. На творчеството на Г. Мистрал са посветени не само изследвания на Венета Сиракова. Тук трябва да бъдат посочени тънкия усет и майсторството, с които кандидатката е превела 124 стихотворения на чилийската поетеса, някои от които непубликувани досега у нас.

Третата група статии са посветени на **превода на отделни стихотворения** на П. Неруда от различни творчески периоди. Анализират се стратегиите на превод на български език, като се отделя внимание на трудностите при предаването на метриката и звуковата организация на стихотворенията и неизбежните загуби в този процес.

Следващият тематичен кръг е посветен на възможностите за използване на **поетични текстове в чуждоезиковото обучение** и в обучението по превод. Анализът на учебници по испански език като чужд по езикови равнища очертава тенденция към постепенно завръщане на поетичните текстове с различни възможности за тяхното приложение. Разглеждайки възможностите за обучение по превод на поетични текстове в университетското образование, авторката представя накратко модела РАСТЕ, посочва проблемните кръгове и обосновава предимствата.

Тук ще открия следните **приноси** на гл. ас. д-р Венета Сиракова:

- (1) В анализа на поезията на Г. Мистрал е разчупено на традиционното и тривиално разбиране на нейната поезията, като е показана близостта ѝ до съвременното разбиране за различието и другостта на модерния свят и мястото на жената творец в него.
- (2) Преведени и публикувани са 124 стихотворения на чилийската поетеса Г. Мистрал, някои от които се издават за пръв път на български.
- (3) Разгледани са възможностите за предаване на авторските неологизми и метафорите в поезията за деца и майчинството на базата на стихотворения на три латиноамерикански авторки.

Заключение:

Документите и материалите, представени от гл. ас. д-р Венета Атанасова Сиракова, **отговарят** на изискванията на Закона за развитие на академичния състав в Република България (ЗРАСРБ), Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответния Правилник на НБУ.

Кандидатката в конкурса е представила достатъчен брой научни трудове, публикувани след защитата на докторската дисертация. Научната и преподавателската квалификация на кандидатката е несъмнена. Постигнатите резултати в учебната и научно-изследователската дейност съответстват на стандартите на академичната общност.

Обобщението на посочените приноси моменти в представените трудове показва, че в конкурса участва изследовател с безспорни приноси в областта теорията и практиката на превода на поезия, ясно видим в научното пространство. Задълбочеността на разработките на кандидатката, прецизността и убедителността на представения анализ ми дават основание да предложа на Научното жури да даде **положителна оценка** на кандидатурата на гл. ас. д-р Венета Атанасова Сиракова за заемането на научната длъжност „**доцент**“ в област на висшето образование 1. Хуманитарни науки, професионално направление 2.1. *Филология, специалност „Испански език“*.

София,

ДАЛ СТАНОВИЩЕТО:

Проф. д.ф.н. Мария Грозева-Минкова